

Conjunctuurbericht

Centraal Bureau voor de Statistiek

oktober 2003

- **Algemeen: meeste signalen nog steeds op rood**
- **Economische groei 2^e kwartaal 2003: -1,2%**
- **Producentenprijzen: op iets hoger niveau**

Algemeen

In oktober staan de meeste signalen over de economie nog steeds op rood. De tweede raming van de economische groei over het tweede kwartaal dit jaar laat een verdere verslechtering van de economische situatie zien, vooral de consumptie van huishoudens krimpt fors. De eerste gegevens over het derde kwartaal laten nog geen herstel zien, in ieder geval niet voor de consumptie. In juli is de consumptie 1,6% lager dan een jaar eerder. De goederenuitvoer is in juli-augustus ten opzichte van vorig jaar met bijna 3% gedaald. Ook de industriële productie is in de periode juli-augustus lager (-3%). De werkloosheid stijgt in het derde kwartaal minder snel dan in de voorafgaande kwartalen. De inflatiecijfers zijn in september al een half jaar stabiel op of even boven de 2%. De verdere stijging van het producentenvertrouwen in de industrie kan wijzen op een mogelijk einde van de verslechtering. Ook de gestegen beurskoersen en de oplopende rente op de kapitaalmarkt zijn aanwijzingen dat de financiële markten rekenen op een herstel, zonder dat daaruit overigens kan worden afgeleid wanneer dat plaats zou moeten vinden.

Economische groei

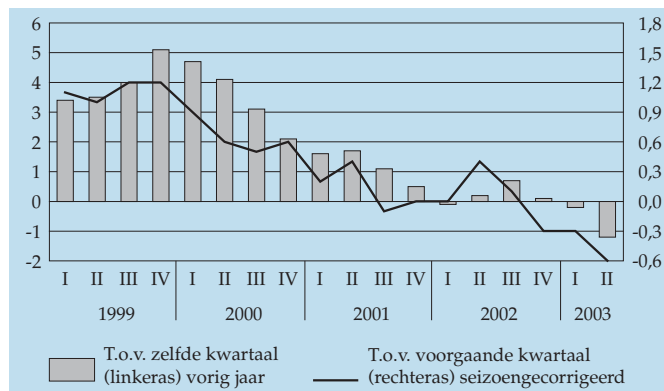
In het tweede kwartaal van dit jaar is het volume van het bruto binnenlands product (BBP) 1,2% lager dan een jaar eerder. Dit is de grootste daling van het BBP in twintig jaar. Aan de bestedingenkant van de economie is de consumptie door huishoudens 1,4% lager dan een jaar eerder. In het eerste kwartaal nam de consumptie met 0,1% af. Dat was voor de eerste keer sinds het vierde kwartaal van 1993 dat er een daling was. De sterkste daling doet zich in het tweede kwartaal voor bij de consumptie van duurzame goederen (-3,6%), maar ook aan voeding en diensten is minder uitgegeven. De overheidsconsumptie (+2,3%) levert wel een positieve bijdrage aan de economische groei. In vergelijking met eerdere kwartalen vlak de groei echter af. Met name de stijging bij openbaar bestuur en onderwijs is kleiner. De uitgaven aan zorg daarentegen stijgen onverminderd door. Verder zijn aan de bestedingenkant van de economie de investeringen in vaste activa voor het negende kwartaal op rij lager. Het investeringsvolume is 3,5% kleiner dan een jaar eerder. Het volume van de in- en uitvoer van goederen en diensten is respectievelijk 0,5% en 1,2% lager dan een jaar eerder. In de voorgaande drie kwartalen was er nog een lichte toename van de in- en uitvoer.

Producentenprijzen

De Nederlandse industrie heeft de afzetprijzen in augustus met 0,9% verhoogd ten opzichte van juli. Zowel de geëxporteerde goederen als de goederen die zijn afgezet op de Nederlandse markt zijn in prijs gestegen. De toename van de afzetprijzen is voor een belangrijk deel het gevolg van prijsstijgingen van aardolieproducten. Als de aardolie-industrie buiten beschouwing wordt gelaten, resteert voor augustus een lichte stijging van de afzetprijzen van 0,4%. Voor de verbruikte grondstoffen en halffabrikaten hebben de fabrikanten van industriële producten in augustus gemiddeld 4,1% meer betaald dan in juli. Naast de invloed van duurdere aardolieproducten heeft vooral de fors hogere prijs voor elektriciteit een prijsopdrijvend effect gehad. Ten opzichte van een jaar eerder liggen de afzetprijzen in augustus 0,5% hoger. De verbruiksprijzen in de industrie zijn in dit tijdvak met 3,5% gestegen.

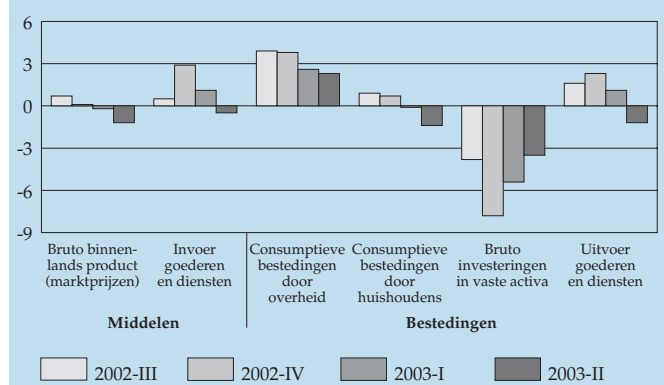
Bruto binnenlands product

Procentuele volumemutaties

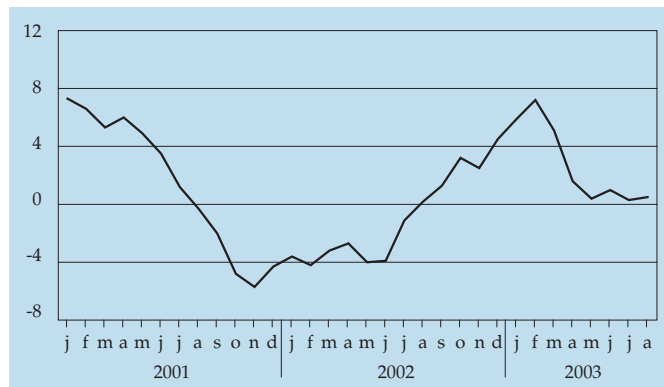
Middelen en bestedingen

Procentuele volumemutaties t.o.v. voorgaand jaar

Afzetprijzen industrie

% mutatie t.o.v. jaar eerder

Kerngegevens recente ontwikkelingen

Procentuele mutaties t.o.v. dezelfde periode het jaar daarvoor, tenzij anders aangegeven

	1996/00 gemidd.	2001	2002	2002		2003		2003			
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	juni	juli	aug.	sept.
Economische kernvariabelen (volume)											
Bruto binnenlands product	3,7	1,2	0,2	0,7	0,1	-0,2	-1,2	-	-	-	-
Invoer goederen en diensten	7,7	2,4	-0,2	0,5	2,9	1,1	-0,5	-	-	-	-
Consumptie	3,4	2,3	1,8	1,8	1,7	0,8	-0,1	-	-	-	-
Overheid	2,2	4,2	3,8	3,9	3,8	2,6	2,3	-	-	-	-
Huishoudens nationaal	4,0	1,4	0,8	0,9	0,7	-0,1	-1,4	-2,7	-1,7	-	-
w.o. Huishoudens binnenland	4,0	1,2	0,9	0,9	0,9	0,3	-1,4	-2,8	-1,6	-	-
w.v. Voedings- en genotmiddelen	1,4	0,2	0,7	2,0	-0,4	1,2	-0,5	-3,2	1,8	-	-
Duurzame consumptiegoederen	6,4	0,4	1,7	1,1	2,8	0,4	-3,6	-6,3	-5,0	-	-
Overige goederen	2,9	1,9	0,4	0,4	-0,3	1,1	-1,9	-4,4	-4,2	-	-
Diensten	4,1	1,7	0,8	0,6	0,7	-0,3	-0,5	-0,6	-0,4	-	-
Bruto investeringen in vaste activa	5,2	-0,1	-4,5	-3,8	-7,8	-5,4	-3,5	-	-	-	-
Bedrijven	5,4	-1,1	-5,7	-5,0	-8,7	-5,2	-3,4	-	-	-	-
Overheid	4,4	6,2	2,0	2,4	-3,0	-6,5	-3,7	-	-	-	-
Uitvoer goederen en diensten	7,4	1,7	0,1	1,6	2,3	1,1	-1,2	-	-	-	-
Productie (volume)											
Delfstoffenwinning	-0,5	5,9	1,2	7,5	4,9	8,8	-16,9	-25,2	-	-	-
Industrie	2,6	-0,9	-1,6	-0,1	-1,9	-2,0	-3,0	-2,3	-4,0	-0,9	-
Energie- en waterleidingbedrijven	-0,4	6,4	1,2	1,9	3,2	3,1	-1,5	-1,4	-	-	-
Bouwnijverheid	2,5	2,2	-3,2	-1,7	-8,1	-5,2	-1,3	-3,6	-	-	-
Prijzen											
Consumentenprijsindex (CPI) 1)	2,2	4,5	3,5	3,3	3,1	2,4	2,0	2,0	2,1	2,1	2,0
Productenprijzen industrie afzet	2,7	1,3	-1,0	0,1	3,4	6,0	1,0	1,0	0,3	0,5	-
Productenprijzen industrie verbruik	4,0	0,1	-1,9	-0,9	4,5	9,2	0,4	0,9	0,5	3,5	-
Aardolie, North Sea Brent (in \$ per barrel)	19,92	24,97	25,06	26,61	26,56	30,92	26,25	27,24	28,30	29,40	26,99
Goud (in euro per 1 gram fijn)	9,31	9,91	10,75	10,47	10,56	10,77	10,01	10,02	10,12	10,57	11,06
Cao-lonen											
Particuliere bedrijven	2,7	4,2	3,5	3,1	3,2	3,2	2,7	2,7	2,6	2,5	2,5
Overheid	2,4	4,4	4,3	4,4	4,0	3,1	4,0	3,9	3,1	3,0	3,1
Gesubsidieerde sector	2,1	5,2	4,2	4,0	4,1	4,0	3,0	2,7	2,0	2,0	2,0
Stemming 2) (in %)											
Productenvertrouwen industrie	3,8	-1,1	-1,6	-0,8	-1,6	-5,7	-7,5	-10,1	-7,4	-7,0	-4,8
Consumentenvertrouwen	14,4	-0,9	-20,3	-27,3	-31,8	-36,0	-36,3	-36,1	-38,8	-32,4	-33,9
Economisch klimaat	12,3	-24,8	-39,2	-48,0	-53,7	-61,8	-59,6	-57,8	-62,6	-48,5	-49,4
Koopbereidheid	15,8	15,0	-7,7	-13,5	-17,3	-18,7	-20,7	-21,7	-22,9	-21,7	-23,6
Arbeidsmarkt											
Aantal banen van werknemers (x 1 000)	6 871	7 451	7 509	7 538	7 513	7 482	7 491	-	-	-	-
Arbeidsvolume werknemers	3	2	0	0	0	-1	-1	-	-	-	-
Aantal vacatures (x 1 000)	134	197	149	115	121	124	125	-	-	-	-
Werkloze beroepsbevolking 3)	368	251	302	322	318	377	403	414	414	413	-
Aantal uren uitzendkrachten	-	-2	-5	-5	-4	-	-	-	-	-	-
Uitgesproken faillissementen 4)	-1	27	23	25	22	20	52	38	2	17	49
Geld en krediet											
CBS-herbeleggingsindex 5)	26,0	-19,2	-32,8	-31,0	7,9	-19,3	17,4	4,0	6,8	4,5	-6,5
Spaartegoeden	5,3	10,8	10,7	10,6	10,0	10,6	10,7	9,4	9,9	10,6	-
Verstrekt consumptief krediet	10,7	-3,8	0,8	2,4	9,2	2,4	-1,3	-1,5	0,2	-4,6	-
Rente (in %)											
Daggeldrente	3,2	4,4	3,3	3,3	3,2	2,8	2,4	2,2	2,1	2,1	2,0
Rendement op staatsobligaties	5,0	4,8	4,7	4,5	4,2	3,7	3,6	3,3	3,6	3,9	3,9
Hypotheekrente	5,7	5,9	5,3	5,4	5,0	4,7	4,5	4,4	4,3	4,3	-
Eurozone 6)											
Bruto binnenlands product	-	1,5	0,8	0,9	1,1	0,8	0,2	-	-	-	-
Geharmoniseerde consumentenprijsindex	-	2,3	2,3	2,1	2,3	2,3	2,0	1,9	1,9	2,1	2,1
Consumentenvertrouwen 2)	-	-5,0	-11,0	-10,0	-14,0	-19,0	-19,0	-18,0	-18,0	-17,0	-17,0
Productenvertrouwen industrie 2)	-	-8,0	-12,0	-11,0	-10,0	-11,0	-12,0	-12,0	-14,0	-11,0	-9,0
Euro (in US\$)	-	0,90	0,95	0,98	1,00	1,07	1,14	1,17	1,14	1,11	1,12
Europese liquiditeitsmassa (M3)	-	8,4	6,5	6,8	6,5	6,7	7,7	7,8	7,9	-	-
Depositorente ECB (in %)	-	3,23	2,21	2,25	2,08	1,67	1,33	1,00	1,00	1,00	1,00

1) Vóór 2003 o.b.v. CPI-reeks 1995=100; vanaf januari 2003 o.b.v. CPI-reeks 2000=100.

2) Saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal.

3) Driemaandsgemiddelden opgenomen onder de middelste maand.

4) Bedrijven en instellingen exclusief eenmanszaken.

5) Mutaties t.o.v. voorgaande periode.

6) Bron: Eurostat.

- = gegevens zijn (nog) niet beschikbaar.

Consumptie door huishoudens (zie Focus)

Procentuele volumemutaties t.o.v. het voorgaand jaar

	2001	2002	2001				2002				2003	
			1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.
Consumptie door huishoudens, nationaal	1,4	0,8	1,2	1,7	1,3	1,5	1,3	0,5	0,9	0,7	-0,1	-1,4
Consumptie door huishoudens, binnenland	1,2	0,9	0,9	1,3	1,2	1,4	1,2	0,7	0,9	0,9	0,3	-1,4
w.v. Goederen	0,8	1,1	-0,1	0,4	0,9	1,8	1,1	1,0	1,2	1,0	0,8	-2,2
w.o. Textiel en kleding	3,3	-0,5	5,1	4,4	4,7	-0,4	-1,5	-1,1	-2,3	2,8	2,2	-3,1
Woninginrichting	0,5	-4,4	-0,3	1,5	-1,5	1,9	-1,3	-3,1	-3,9	-8,9	-6,2	-12,6
Huishoudelijke apparaten	2,5	3,9	3,6	1,2	2,2	2,8	1,1	3,3	6,9	4,2	5,3	0,8
Huishoudelijke artikelen	0,3	-3,0	-0,5	-1,4	-1,7	3,9	-2,1	-2,3	-3,7	-3,6	0,9	-3,0
Voertuigen	-5,3	9,7	-18,6	-6,3	5,8	1,4	10,9	6,7	4,7	16,7	3,7	3,9
w.v. Diensten	1,7	0,8	2,0	2,2	1,6	1,1	1,4	0,5	0,6	0,7	-0,3	-0,5
w.o. Huisvesting	1,2	1,1	1,2	1,3	1,2	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,4	1,4
Horecadiensten	-0,5	-3,3	0,4	0,0	-2,1	-0,3	-2,6	-3,5	-2,8	-4,4	-5,4	-4,7
Vervoer en communicatie	8,7	3,2	11,8	10,9	9,4	3,1	3,7	1,4	2,1	5,8	1,1	-0,8

Consumentenvertrouwen: blijft laag

Het consumentenvertrouwen is in oktober vrijwel hetzelfde gebleven en na correctie voor seizoeninvloeden uitgekomen op -36. Al het gehele jaar is het consumentenvertrouwen min of meer stabiel op een zeer laag niveau. De consumenten oordelen in oktober wel iets negatiever over het economisch klimaat dan in september. Zowel het oordeel over de afgelopen twaalf maanden als over de komende twaalf maanden verslechtert licht. Desondanks zijn de consumenten nog wel positiever dan in juli, toen het oordeel per saldo 9 procentpunten lager lag. De koopbereidheid van consumenten is in oktober per saldo nauwelijks veranderd ten opzichte van september en blijft laag. Gecorrigeerd voor seizoeninvloeden blijft deze staan op -23. Enerzijds zijn consumenten in oktober iets negatiever over de financiële situatie van het eigen huishouden in de afgelopen twaalf maanden, anderzijds zijn zij iets minder somber over de financiële situatie in de komende twaalf maanden. Sinds februari zijn de consumenten bovendien niet zo positief geweest over de aankoop van goederen zoals computers, televisies en koelkasten.

Producentenvertrouwen: neemt opnieuw toe

Het producentenvertrouwen is in oktober opnieuw toegenomen. De stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie is gestegen naar -3,0. De indicator bereikte in juni met -10,1 het dieptepunt. Oktober is de vierde maand op rij waarin het vertrouwen van de producenten is toegenomen en het producentenvertrouwen is nu op het hoogste punt van dit jaar tot nu toe. De verbetering is het gevolg van een gunstiger oordeel van de ondernemers over de voorraden eindproduct en over de omvang van de orderportefeuille. De orderportefeuille is voor het eerst sinds april dit jaar iets toegenomen. Over de verwachte bedrijvigheid zijn de ondernemers iets minder optimistisch dan vorige maand. De concurrentiepositie van de Nederlandse industrie is in het derde kwartaal volgens de ondernemers slechter geworden. Dit is met name het geval op de buitenlandse markt binnen de Europese Unie.

Productie industrie: nog steeds lager

De productie in de Nederlandse industrie ligt in de periode juli-augustus 3% lager dan een jaar eerder. Ook in de voorgaande 8 kwartalen was al sprake van een lagere productie. In de metaalindustrie en de voedings- en genotmiddelenindustrie blijft de productie het sterkst achter. De aardolie-, chemische en rubberindustrie heeft daarentegen meer geproduceerd dan in juli-augustus 2002. Gecorrigeerd voor seizoeninvloeden is de productie van de industrie in juli-augustus per saldo vrijwel gelijk gebleven met de productie in juni. In juli daalde de productie met 2%, in augustus steeg de productie met 2%. Het is nog te vroeg om uit de toename in augustus te concluderen dat de daling niet verder doorzet.

Buitenlandse handel: lager

De waarde van de uitvoer van goederen is in augustus 5% lager dan in augustus 2002. Dit wordt mede bepaald door een werkdageffect: augustus kent een werkdag minder dan augustus vorig jaar. Daarnaast zijn de uitvoerprijzen licht gedaald. Nederland heeft in augustus voor 12,6 miljard euro aan goederen uitgevoerd naar EU-landen. Dat is 5% minder dan in augustus vorig jaar. De uitvoer naar niet-EU-landen bedraagt 4,3 miljard euro en ligt daarmee 4% lager dan in dezelfde periode een jaar eerder.

Consumptie huishoudens: ook in juli minder

Vanuit de bestedingenkant van de economie draagt de ontwikkeling van de consumentenbestedingen vooralsnog niet bij aan herstel. Het volume van de binnenlandse consumptieve bestedingen door huishoudens is in juli 1,6% kleiner dan een jaar eerder. In het tweede kwartaal van dit jaar werd voor prijsverandering gecorrigeerd ook al minder geconsumeerd. De afname in juli ligt in dezelfde orde van grootte als die in het tweede kwartaal (-1,4%). In deze zomermaand is alleen meer uitgegeven aan voedings- en genotmiddelen (1,8%). Aan alle overige consumptie categorieën is minder besteed, waarbij de grootste volumedaling zich voordoet bij de duurzame goederen (-5,0%). Vooral woninginrichtingsartikelen werden minder gekocht maar ook kleding, schoenen, huishoudelijke apparaten en doe-het-zelf artikelen. Bij de consumptie van diensten is het volume in juli 0,4% kleiner dan een jaar eerder.

Consumentenprijzen: inflatie in september iets gedaald

De inflatie in ons land is in september uitgekomen op 2,0%. Dit is een daling met 0,1%-punt vergeleken met augustus. De grootste bijdrage aan de inflatie wordt geleverd door huisvesting, water en energie met 0,8%-punt. De prijzen voor deze artikelgroep liggen in september van dit jaar bijna 4% hoger dan een jaar geleden. Opvallend is verder dat na de forse prijsstijging in 2001 (5,8%) en 2002 (6,6%) de prijzen in de horeca in september van dit jaar slechts 1,8% hoger liggen dan een jaar geleden. De enige artikelgroep waarvoor een prijsdaling is waargenomen, is kleding en schoeisel. In september liggen de prijzen hiervoor 2,7% lager dan in dezelfde maand van 2002.

Volgens de Europese norm, de zogenaamde geharmoniseerde consumentenprijsindex (HICP), komt de inflatie in ons land in september eveneens uit op 2,0%. Hiermee is een einde gekomen aan een lange periode van bovengemiddelde inflatie in ons land. Vanaf mei 2000 is de inflatie in ons land steeds hoger geweest dan het gemiddelde in de Eurozone. Het grootste verschil was te zien in februari en september van 2001. De inflatie lag in die maanden in ons land op ruim 5% en het verschil met de gemiddelde inflatie in de Eurozone was opgelopen tot ruim 3%-punten. De HICP van ons land heeft in de berekening van de HICP van de gehele Eurozone een gewicht van ruim vijf procent. Een verschil van 3%-punten staat voor globaal 0,1%- á 0,2%-punten in de totale EMU-inflatie. Na 2001 is de inflatie in ons land steeds verder afgenomen en aangeland op een niveau dat de laatste drie jaar bij benadering het gemiddelde niveau is geweest binnen de EMU.

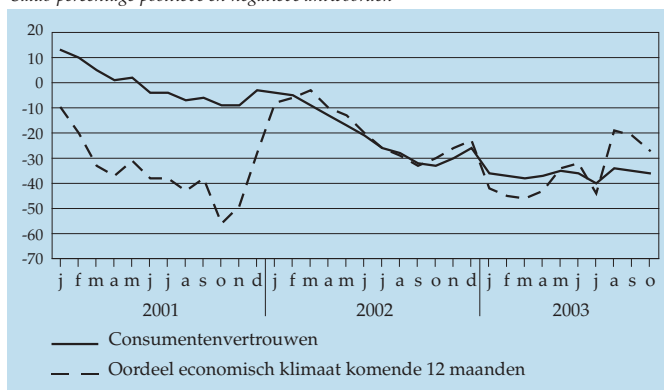
Werkloosheid: stijgt minder snel in derde kwartaal

In het derde kwartaal van dit jaar telt Nederland gemiddeld 413 duizend werklozen. De werkloze beroepsbevolking is, vergeleken met het derde kwartaal 2002, met 91 duizend personen toegenomen. Na verwijdering van de seizoeninvloeden komt de werkloze beroepsbevolking uit op 406 duizend. Dat is 5 duizend lager dan in het vorige kwartaal van dit jaar. De stijging per maand, gemiddeld over de laatste zes maanden, komt nu uit op 7 duizend. Hiermee is de toename van de werkloosheid minder groot dan in de eerste twee kwartalen van 2003. In het eerste kwartaal was dat 9 duizend en in het tweede kwartaal zelfs 14 duizend.

De werkloosheid is vergeleken met een jaar eerder over de hele linie toegenomen, bij zowel mannen als vrouwen alsook in alle leeftijds-categorieën. Van de totale beroepsbevolking zit nu 5,5% zonder baan, tegen 4,3% een jaar geleden.

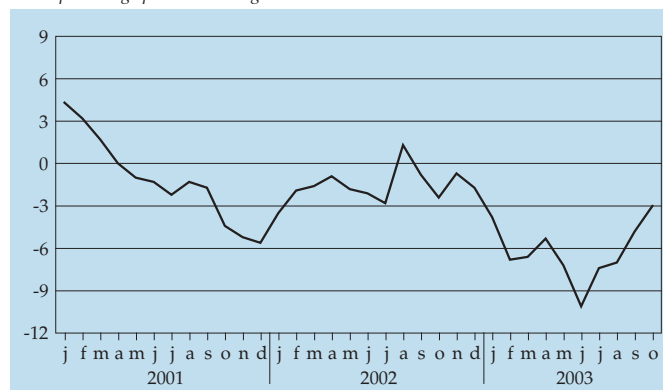
Consumentenvertrouwen, seizoengecorrigeerd

Saldo percentage positieve en negatieve antwoorden

Producentenvertrouwen, seizoengecorrigeerd

Saldo percentage positieve en negatieve antwoorden

● **Huishoudens bezuinigen fors**

Door de conjuncturele neergang loopt de werkloosheid in ons land op. Steeds meer huishoudens houden de hand op de knip onder andere uit voorzorg voor een eventueel ontslag. In de eerste helft van 2003 is er fors bezuinigd op artikelen voor de verfraaiing van de woning en op etentjes buiten de deur. In de Eurozone nemen de consumptieve bestedingen dit jaar juist toe, waardoor de Nederlandse consument ook internationaal uit de pas loopt. De ontwikkeling van de consumptie steunt voor een belangrijk deel op de groei van inkomens en werkgelegenheid. Op de korte termijn levert het bevriezen van de lonen dan ook geen bijdrage aan een herstel van de consumptiegroei.

Het volume van de consumptieve bestedingen door huishoudens ligt in de eerste helft van dit jaar 0,6% onder het niveau van een jaar eerder. Voor het eerst sinds twintig jaar is de huishoudconsumptie twee kwartalen op rij gekrompen. Huishoudens hebben vooral fors bezuinigd op aankopen voor huis en tuin. De bestedingen aan woning-inrichting liggen in het eerste halfjaar 9% onder het niveau van 2002. Vorig jaar was er al een afname van 4%. De daling van de aankopen in de woningbranche is echter niet alleen veroorzaakt door de conjuncturele tegenwind, maar ook door het lager aantal nieuwe woningen dat is opgeleverd.

Naast de aankopen voor woninginrichting zijn ook de bestedingen bij de horeca sterk gekrompen. De autoaankopen daarentegen blijven voorlopig buiten schot. In de eerste helft van dit jaar hebben particulieren bijna 150 duizend personenauto's gekocht, 1% meer dan een jaar eerder.

In de Eurozone groeit de gezinsconsumptie wel

In de eerste zes maanden van dit jaar liggen de consumptieve bestedingen in de Eurozone 1,5% boven het niveau van 2002. In deze periode loopt het verschil in het nadeel van Nederland op van 1,6 tot bijna 3%-punt. Dit kan zijn veroorzaakt door een andere timing van de stijging van de werkloosheid. In ons land is de werkloosheid pas in de tweede helft van 2002 gestegen. Door de eerdere krapte op de arbeidsmarkt hebben veel ondernemers in ons land ondanks de slechtere conjunctuur gewacht met het ontslaan van personeel. Daarnaast zijn er door de overheid extra banen gecreëerd in de zorg en het onderwijs. De werkloosheid is in de Eurozone een jaar eerder opgelopen en veel Europese huishoudens hebben hun bestedingen eerder dan in Nederland aangepast aan de verslechterende arbeidsmarkt.

Banengroei en loonstijging belangrijk

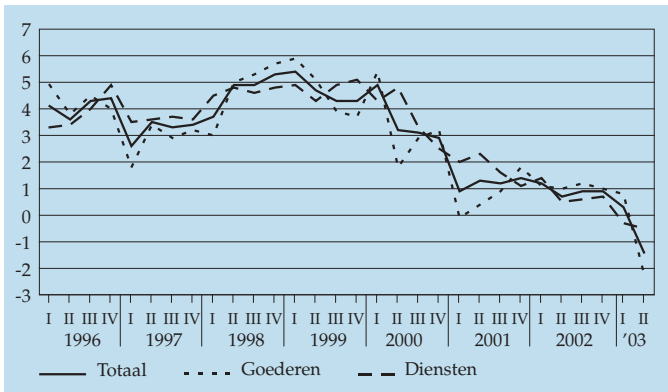
De ontwikkeling van de consumptie door huishoudens per kwartaal laat in het algemeen een samenhang zien met de voor inflatie gecorrigeerde inkomensgroei. Voor de economie als totaal kan die globaal worden afgemeten aan de som van de banengroei en de stijging van de cao-lonen minus de prijsstijging op basis van de consumentenprijs-index. In het tweede kwartaal van dit jaar is de volumedaling van de consumptie (-1,4%) groter dan mag worden verondersteld uit de reken-som banengroei plus cao-loonstijging minus inflatie (-0,9% plus 3,0% minus 2,0%= 0,1%). Het lijkt er op dat de huishoudens met name in het tweede kwartaal erg hard op de consumptie-rem hebben getrapt. Dit komt ook tot uiting in de toegenomen besparingen: huishoudens hebben in het eerste halfjaar van dit jaar 3,3 miljard euro meer gespaard dan een jaar eerder. Dit komt overeen met ongeveer 3% van de consumptiewaarde in het eerste halfjaar.

Volgens de bovenstaande vergelijking laten reeds beschikbare gegevens over het derde kwartaal een krimp zien van de "bestedingsruimte" van 0,5%. De stijging van de cao-lonen in het derde kwartaal ligt namelijk op 2,6%, de groei van de werkzame beroepsbevolking komt uit op -1,0% en de inflatie is 2,1%.

De loonstijging is een belangrijke component voor de ontwikkeling van de consumptie door huishoudens. De afspraak tussen vakbonden, werkgevers en de overheid om de lonen in 2004 en 2005 te bevriezen levert op de korte termijn dus geen bijdrage aan de groei van de bestedingen door huishoudens. Deze zal moeten komen uit een hogere banengroei, een lagere inflatie of uit lagere besparingen.

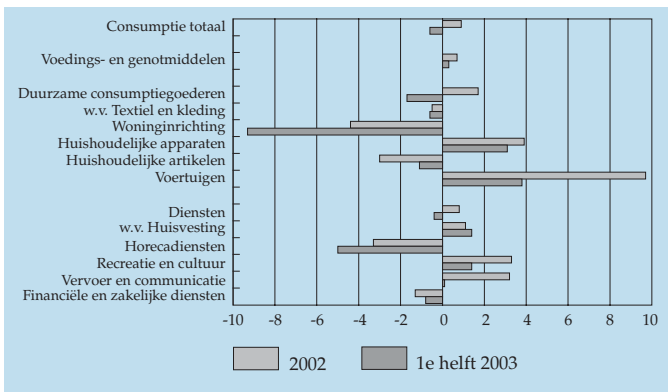
Consumptie door huishoudens (binnenland)

Procentuele volumemutaties t.o.v. voorgaand jaar

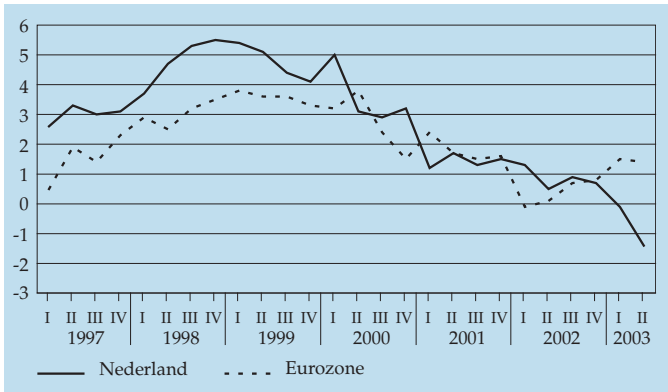
Consumptie door huishoudens (binnenland) per categorie

Procentuele volumemutaties t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar

Consumptie door huishoudens

Procentuele volumemutaties t.o.v. voorgaand jaar

Groei consumptievolumen huish. en banengroei + stijging cao-lonen - inflatie

Procentuele mutaties t.o.v. voorgaand jaar

